

Uimataidon opetus kunnissa

Sivistystoimen- ja liikuntatoimen johtajien näkemykset

Kuntaliiton kyselyyn vastasi elokuussa 2025 75 sivistystoimen- ja liikuntatoimen johtajaa eri puolilta Suomea.

Kuntaliiton ja kuntien nostot uimataitokeskusteluun 1/2

- **Koulut eivät voi yksin taata lasten ja nuorten uimataitoa.**
  1. Sivistysjohtajat pitivät tärkeänä, että valtakunnallisesti arvioitaisiin, tulisiko uimaopetusta suunnata entistä vahvemmin oppimisen herkkyyksikaudet huomioiden nuorempiin ikäluokkiin ja rakentaa eheämpi jatkumo varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen.
  2. Uimakoulut ja koulujen liikuntatunnit tarjoavat tärkeät perustaidot, mutta niiden ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttää säännöllistä harjoittelua myös vapaa-ajalla.
- **Liikuntapaikkarakentamisen säästöt eivät edistä uima-allaskapasiteetin kasvattamista tai nykyisten uimahallien korjaamista.**
  - Haaste sekä uimaopetuksen että uimakoulujen järjestämisessä on uimahallien pitkä etäisyys käyttäjistä tai allastilojen riittämättömyys. Säästöillä tämä ei tule korjaantumaan. Tässä tilanteessa valtiolta kaivataan erityistä tukea.
  - Suomessa on noin 230 uimahallia. Varovaisestikin arvioiden perusuimahallilla on korjausvelkaa reilu miljoona euroa. Arvio on, että korjausvelkaa on yhteensä ainakin noin 300 M€.
  - Tilahaasteet vaikeuttavat perheiden mahdollisuuksia tukea lasten uimataitoa. Monista uimahalleista puuttuvat perheille ja lapsille soveltuvat tilat. Lasten altaat ovat usein pieniä, eikä nuorille tai opetuskäyttöön suunniteltuja altaita ole riittävästi.

Kuntaliiton ja kuntien nostot uimataitokeskusteluun 2/2

- **Uimaopettajista on pulaa.**
  - Uimaopettajien ammattitaitoa arvostetaan. Valtakunnallisia toimia tarvitaan, jotta uimaopettajia olisi saatavilla suomeksi ja ruotsiksi sekä koulujen uimaopetuksen järjestämiseksi ja vapaa-ajan uimakoulujen toteuttamiseksi.
- **Kunnissa on hyviä ja todella tehokkaiksi osoittautuneita tapoja panostaa lasten ja nuorten uimataitoon.**
  - esim. Oulun polku, uimataidon ottaminen kuntastrategiaan, pop-up uimakoulut, uimakorttilainaukset kirjastossa, uimahallien käytännöt jne.
  - Näitä hyviä ja toimivia esimerkkejä löytyy paljon kunnista!
- Hyvä muistaa, että kuntien olosuhteet ovat erilaisia ja etäisyys uimahalliin voi olla jopa 100 kilometriä. Pitkät matkat vähentävät opetuskertoja ja nostavat kustannuksia.

Koontia vastauksista

Kuntaliiton kysely sivistystoimenjohtajille ja liikuntatoimen johtajille uimataidosta ja vesiturvallisuudesta, elokuu 2025

Kysymyksenasettelu

- Miten nykyistä opetussuunnitelman mukaista uinnin opetusta olisi tarpeen kehittää esi- ja perusopetuksessa?
- Mitkä ovat suurimmat haasteet koulujen uimaopetuksessa?
- Miten liikuntapalvelujen alaista uimakoulutoimintaa olisi tarpeen kehittää? Mitkä ovat uimakoulutoiminnan järjestämisen haasteet?
- Miten näet kunnan roolin kuntalaisten uimataidon vahvistamisessa?
- Ovatko ohjeistukset uimapaikkojen turvallisuuteen ja uimavalvontaan liittyen riittäviä ja selkeitä vai olette havainneet niissä kehitettävää?
- Mitä muuta haluaisit tuoda esille uimataitoa koskevaan keskusteluun?

Taustaa

- **Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa uimaopetus on osa liikunnan opetuksen tavoitteita ja oppilaan osaaminen arvioidaan valtakunnallisten arviointikriteereiden pohjalta.**
- Muissakin oppiaineissa, kuten ympäristöopissa ja terveystiedossa, käsitellään mm. vesiturvallisuutta.
- Kunnat tuntevat hyvin Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton suositukset koulujen uinninopetuksen järjestelyihin.
- Esiopetuksessa ja perusopetuksessa tavoitetaan lähes koko ikäluokka ja kouluissa annettavaa uimaopetusta pidetään erityisen tärkeänä. Vapaa-ajalla luodaan tärkeitä puitteita uimiselle, mutta kuntalaiset tekevät valinnan käyttävätkö palveluita vai ei.

Opetussuunnitelman perusteet ja uimaopetuksen kehittäminen

- Sivistysjohtajat jakavat laajalti käsityksen siitä, että opetussuunnitelman perusteet uimaopetuksen osalta on kuvattu hyvin (1.-2. vl, 3.-6. vl, 7.-9. vl.) eikä perusteita ole tarve muuttaa.
- Sivistysjohtajat pitivät tärkeänä, että valtakunnallisesti arvioitaisiin, tulisiko uimaopetusta suunnata entistä vahvemmin oppimisen herkkyyksikaudet huomioiden nuorempiin ikäluokkiin ja **rakentaa eheämpi jatkumo varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen**. Varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen järjestämiseen sisältyy erityispiirteitä, jotka vaikeuttavat uimaopetuksen järjestämistä. Tämä koskee erityisesti esiopetusikäisiä.
- Pientä hienosäätöä voitaisiin myös tehdä painottamalla vesipätevyyttä ja uimataidon kehittymistä alemmilla vuosiluokilla. Ylemmille vuosiluokilla painopiste voisi olla vahvemmin muissa vesipätevyyden osa-alueilla, vesiturvallisuudessa ja riskien havainnoinnissa sekä pelastautumisessa.
- Perusopetuksessa tarvitaan tukimateriaalia opetuksen eriyttämisen tukemiseksi käytännössä, kuten soveltavasta uinnista, uimataidottomien oppilaiden opetuksesta, tukea tarvitsevat oppilaat, eri kulttuuritaustoista tulevat oppilaat jne.
- **Uimaopetuksen järjestämiseen liittyy haastavia olosuhdetekijöitä, jotka vaikeuttavat opetuksen järjestämistä, vaikka tahtotilaa olisi panostaa uimaopetukseen.** Kolme eniten esille nostettua käytännön haastetta olivat uimahallien saavutettavuus, allaskapasiteetin riittämättömyys sekä pätevien uimaopettajien saatavuus suomeksi ja ruotsiksi. Pisimmät uimaopetusmatkat ovat jopa 100 km ja edellyttävät yhden kokonaisen koulupäivän käyttöä uimaopetuksen toteuttamiseksi.
- Uimaopetuksen järjestämisen kustannuksia saatetaan pitää kohtuullisina, mutta kuljetuskustannukset haastavat kuntia. Moni kunta mainitsee, että kuljetuskustannukset ovat nousseet kohtuuttomiksi, joka vaikuttaa uimaopetuksen laadullisiin seikkoihin kuten ryhmäkokoon ja opetuksen määrään. Osa kunnista esitti tarvetta valtionavustuksille.
- Oppilaiden poissaoloja uimaopetuksesta pidetään ongelmallisena, eikä koulu myöskään saa tällöin käsitystä oppilaan uimataidosta. Vanhemmat myötäilevät lapsia jopa liiaksi ja hakevat herkästi poissaoloa opetuksesta. Miten kodin ja koulun yhteistyötä tiivistää, jotta opetukseen osallistutaan? Ilmiö on vakavampi yläluokilla kuin alaluokilla ja opetuksen painopisteen muutos voisi tukea sitä, että poissaoloja ei synny.

Tiivistettynä uimaopetuksen kehittämistarpeet

- Nykyiset opetussuunnitelman perusteet ovat hyviä, mutta niiden toteuttaminen vaihtelee kunnittain.
  - Tukimateriaalia tarvitaan opetuksen eriyttämiseksi.
  - Vesipätevyyden huomiointi koulutusjatkumossa varhaiskasvatuksesta-, esi- ja perusopetukseen. Uimaopetuksen painopiste esiopetusikäisissä ja alaluokilla, jotta opetus suuntautuisi herkkyyskauden näkökulmasta hyvään aikaan.
  - Uinnin opetuksen suositellut tuntimäärät eivät toteudu tasaisesti ja kompastuskiviä käytännön toteutuksessa ovat uimahallien saavutettavuus, opetukseen soveltuvan allaskapasiteetin riittämättömyys ja uimaopettajapula.
- Uimaopetuksen kustannukset koetaan vain osittain maltillisiksi, mutta kuljetuskustannuksia ei. Osa kunnista kuvaa, että 1-2 h uimaopetuksen järjestäminen vaatii koko koulupäivän käyttämistä opetuksen järjestämiseksi. Kustannustekijät ml. matkat mainitaan esteenä opetusmäärien lisäämiseksi ja mahdollisuutena pienentää ryhmäkokoja.

Koulujen uimaopetuksen suurimmat haasteet

- Pitkät matkat uimahalleihin. Uimahallien käytöstä ja oppilaiden kuljettamisesta syntyvät kustannukset haastavat kuntia. Myös ajankäytön haasteet vaikuttavat, paljonko lukuvuodesta voidaan irrottaa aikaa uimaopetukselle.
- Uimahallien kapasiteetin ylikuormitus ja käyttöaikojen rajallisuus. Allastilojen puute, erityisesti pienillä paikkakunnilla.
- Heterogeeniset ryhmät ja opetuksen eriyttäminen. Kulttuuriset rajoitteet osallistua uimaopetukseen ja käydä uimahallissa – poissaolot opetuksesta.
- Uimaopettajapula.
- Rehtorin ja opettajan vastuut. Osa henkilöstöstä kokee epävarmuutta huolehtia turvallisuudesta ja vastata opetuksesta.

Esimerkkejä haasteista

1. Resurssi- ja aikapula

Uimaopetus vie paljon oppitunteja kuljetuksineen, jolloin harjoittelua jää usein liian vähän, jotta kaikki saavuttaisivat hyvän uimataidon. Uimahallien aukiolo ja vapaat ajat eivät aina sovi koulun lukujärjestykseen.

2. Pitkät etäisyydet uimapaikkoihin

Kaikilla kouluilla ei ole uimahallia tai sopivaa uimapaikkaa lähellä. Pitkät matkat vähentävät opetuskertoja ja nostavat kustannuksia.

3. Oppilaiden taitojen ja kokemusten suuri vaihtelu

Ryhmissä voi olla sekä täysin tottumattomia vedessä että jo hyvin taitavia uimareita, mikä tekee opetuksen eriyttämisestä haastavaa. Osa lapsista pelkää vettä, mikä vaatii yksilöllistä ohjausta ja aikaa.

4. Opettajien ja ohjaajien osaaminen

Kaikilla luokanopettajilla ei ole vahvaa uimaopetuksen osaamista, ja koulutettujen uimaopettajien saatavuus voi olla rajallista.

5. Turvallisuus ja valvonta

Vedessä ja sen äärellä toimiminen vaatii paljon valvontaa ja selkeitä turvallisuusjärjestelyjä. Isot ryhmät ja vähäinen henkilöstö lisäävät riskejä.

6. Erityisoppilaiden ja erilaisten tarpeiden huomioiminen

Liikuntarajoitteiset, erityisen tuen oppilaat tai kulttuurisista syistä erityisjärjestelyjä tarvitsevat oppilaat eivät aina saa riittävästi räätälöityä opetusta.

7. Vanhempien ja vapaa-ajan tuen puute

Jos lapsi ei pääse harjoittelemaan vapaa-ajalla, koulussa saatava opetus aika ei aina riitä taidon varmistamiseen.

Kuntien liikuntatoimi ja uimakoulujen kehittämistarpeet

- Vain osassa kuntia on uimahalli, ei läheskään kaikissa. Liikuntatoimi tunnistaa tarpeen lisätä uimakoulujen määrää ja edistää saavutettavuutta sekä sisä- että ulkotiloissa. Osa kunnista tarjoaa maksuttomia uimahallikuljetuksia.
- Uimakoulutoiminnan yksi suurimmista haasteista on allastilojen riittämättömyys. Nykyisillä tiloilla pystytään tarjoamaan vuoroja vain rajallisesti, mikä tekee tilanteesta haastavan kaikille käyttäjäryhmille – ei ainoastaan uimakoulutoimijoille. Tämä vaikeuttaa myös kuntien välistä yhteistyötä, kapasiteetin ollessa rajallinen.
- Muita mainittuja haasteita ovat uimaopettajien saatavuus, perheiden tahtotila panostaa lasten uimataitoon vapaa-ajalla koulun uimaopetuksen ja uimakoulujen lisäksi.
- Erityisesti ns. heikommassa asemassa olevat lapset eivät hakeudu uimakouluihin.
  - Miten panostaa viestintään tärkeän kansalaistaidon oppimisesta? Miten tukea perheitä?
- Rantauimakouluja tarvitaan, jotta uimataidon lisäksi opitaan luonnon vesiolosuhteissa vesipätevyyden osa-alueita. Tämä on myös ratkaisu lisätä uimaopetuksen kapasiteettia erityisesti niissä kunnissa, joissa uimahallia ei ole. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa tärkeää.

Kuntien rooli kuntalaisten uimataidon vahvistamisessa

- Kunta mielletään uimataidon kehittymisen mahdollistajana: uimahallit ja luonnonvedet kunnossa. Kunta rakentaa puitteita ja tuottaa palveluita.
- Kuntien välisen yhteistyön lisäksi tarvitaan tiivistä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa (III sektori).
- Allaskapasiteetin kasvattaminen tarpeellista, mutta talous haastaa. Uimahallikorjaaminen ja rakentaminen sekä ylläpito on kallista. Lisäksi yhteistyötä seudullisten uimahallien ylläpitämiseen tarvitaan. Myös rantojen ylläpito turvallisina vaatii resurssia, vaikka ei järjestetä valvontaa.
- Nosto sivistysjohtajien vastauksista: ”Tahtoa ja osaamista kunnissa on, mutta yksin kunnat eivät voi olla vastuussa. Kansalaisten perustaitoihin pitää olla tahtotila ihmisillä itsellään. Perheiden/huoltajien vastuu tässä asiassa pitää nostaa reippaasti keskustelunaiheeksi kansallisesti.”
- Tunnistetaan tarve maahanmuuttajien ja eri kulttuuritaustojen huomioimisesta, mutta miten? Kunnat jääneet asiassa yksin. Toisaalta joissain kunnissa, kuten Lohjalla, uimahallien tiloja ja käytäntöjä on muutettu yksityisyyttä sallivammiksi.

Esimerkkejä kuntien roolista ja mahdollisuuksista

1. Vastuu ja strateginen ohjaus

Kunnalla on keskeinen rooli tasa-arvoisten mahdollisuuksien varmistamisessa – uimataito ei saa riippua perheen varallisuudesta, asuinpaikasta tai vanhempien aktiivisuudesta.

Uimataito on myös kansanterveyskysymys ja osa onnettomuuksien ennaltaehkäisyä, joten kunnalla on intressi sisällyttää se turvallisuus- ja hyvinvointistrategioihin.

2. Käytännön toimenpiteet

Laaja-alainen tarjonta

Kunnan järjestämät uimakoulut, koulujen uimaopetus ja erityisryhmille kohdennetut kurssit.

Mahdollisuudet uida ympäri vuoden: uimahallien aukioloajat, ulkouimapaikkojen ylläpito ja valvonta.

Kohdennetut toimet heikoimmin uiville

Seuranta esimerkiksi koulun uimataitotesteillä ja ohjaus lisäharjoitteluun.

Yhteistyö perheiden, koulujen, liikuntaseurojen ja sosiaalipalvelujen kanssa, jotta ne, jotka eniten tarvitsevat opetusta, löytävät sen pariin.

Taloudelliset ja logistiset tukitoimet

Maksuttomat tai tuetut paikat vähävaraisille.

Kuljetusten järjestäminen etenkin haja-asutusalueilta uimahalleihin.

Vesiturvallisuuskulttuurin edistäminen

Tiedotuskampanjat vesillä liikkumisen riskeistä ja turvallisista toimintatavoista.

Vesipelastus- ja ensiaputaitojen opetus myös aikuisille, esimerkiksi yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.

3. Yhteistyö ja verkostot

Yhteistyö paikallisten uimaseurojen, järjestöjen ja pelastusalan toimijoiden kanssa, jotta resurssit ja osaaminen voidaan yhdistää.

Kumppanuudet myös yksityisten liikuntapalveluiden ja yritysten kanssa voivat laajentaa tarjontaa.

Uimapaikkojen turvallisuus ja valvonta

- Ohjeistukset pääosin riittäviä sekä uimahallien ja rantojen ylläpidon osalta, mutta epätietoisuutta uinnin valvonnan järjestämisen velvoittavuudesta on vielä.
- Paine vähentää kuntien ylläpitämiä yleisiä rantoja on paikoittain, koska vastuu turvallisuudesta ja ihmisten terveydestä on suuri. Käyttäjät eivät huomioi oppaita ja opasteita ja aiheuttavat riskejä omalla käytöksellään.
- ”Uimataidon kehittäminen ja vesiturvallisuuden kehittäminen on monisyinen asia, joka vaatii laajempaa keskustelua. Organisoitu uinninopetus (uimakoulut, koulujen uinninopetus) on yksi asia, mutta on tärkeää myös löytää ratkaisuja turvallisuuskulttuurin kehittämiseen ja perheiden rohkaisemiseen yhdessä oppimiseen”.

Haluaisitko kuulla lisää?

Mari Sjöström

Perusopetuksen erityisasiantuntija

+358 50 575 8622

Elsa Mantere

Liikunnan ja nuorison erityisasiantuntija

+358 50 565 0306

i.sukunimi@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi